

Brusel 23. listopadu 2023
(OR. en)

15738/23

EDUC 457
JEUN 270
SOC 811
CULT 165
DIGIT 271

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěry Rady o přínosu vzdělávání a odborné přípravy k posílení společných evropských hodnot a demokratického občanství

Delegace naleznou v příloze výše uvedené závěry Rady, které schválila Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném dne 23. listopadu 2023.

Závěry Rady o přínosu vzdělávání a odborné přípravy k posílení společných evropských hodnot a demokratického občanství

RADA EVROPSKÉ UNIE,

PŘIPOMÍNÁJÍC, že článek 2 Smlouvy o Evropské unii uvádí, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin;

ZDŮRAŽŇUJÍC závazek Unie podporovat a zastávat tyto hodnoty a přispívat k jejich zachování a rozvoji, jak se uvádí v čl. 3 odst. 1 a 5 Smlouvy o Evropské unii a v Listině základních práv Evropské unie;

PŘIPOMÍNÁJÍC POLITICKÉ SOUVISLOSTI uvedené v příloze těchto závěrů;

UZNÁVAJÍC, že:

1. všechny členské státy čelí výzvám vyplývajícím z dopadu hospodářských, politických, sociálních, kulturních a technologických změn, z globální migrace a z dalších příčin sociálních obav a politické polarizace, jako jsou přetrvávající socioekonomické nerovnosti, spolu s nárůstem rozdělovacích nacionalistických tendencí, xenofobie, rasismu, antisemitismu, homofobie, bifobie, transfobie, interfobie a nesnášenlivosti na základě genderu nebo sexuální orientace, nenávistných verbálních projevů a radikalizace, jež vedou k násilnému extremismu. Tyto výzvy navíc přicházejí v těžkém desetiletí pro Evropskou unii, kdy došlo k nárůstu populistických a protievropských hnutí a dezintegračnímu procesu brexitu;
2. nedávná celosvětová krize, včetně pandemie COVID-19, měla na naše demokratické společnosti rovněž hluboký dopad a přinesla bezprecedentní výzvy pro vztah mezi státem a společností, spolehlivost informací a v konečném důsledku i schopnost demokratických institucí vyrovnat se s rychle se měnícími společenskými potřebami a požadavky. Tyto skutečnosti mají vliv i na kvalitu, rovnost a spravedlnost v oblasti vzdělávání a odborné přípravy;

3. neodůvodněná útočná válka Ruska proti Ukrajině doprovázená neustálým tokem rozsáhlých dezinformací představuje nejen útok na Ukrajinu, ale i pohrdání mezinárodním právem a univerzálními hodnotami, jako je mír, a přímou hrozbu pro EU jako prostor míru, bezpečnosti a svobody;
4. naše otevřené demokratické společnosti závisí na veřejné debatě, která umožňuje dobře informovaným občanům vyjadřovat svou vůli a názor v rámci svobodných a spravedlivých politických postupů. Mediální gramotnost, bezpečné, kritické a odpovědné využívání digitálních technologií s perspektivou zaměřenou na člověka a řádné pochopení přetrvávajících výzev souvisejících se zavádějícími informacemi a dezinformacemi mají proto zásadní význam pro informovanou demokratickou účast a v konečném důsledku i pro vzdělávací procesy. Rovněž vývoj v oblasti umělé inteligence, který s sebou nese rizika i příležitosti, zdůrazňuje zásadní úlohu těchto faktorů, které jsou klíčové i pro boj proti stereotypům a škodlivým normám;
5. výzvy související s udržitelným rozvojem a změnou klimatu vyžadují spravedlivou a inkluzivní ekologickou transformaci, přičemž je potřeba zapojit do tohoto procesu společnost jako celek a bojovat proti kontroverzním postojům;
6. všechny tyto výzvy a rizika mohou mít důsledky, jako je polarizace společnosti, politická nespokojenost a odklon od demokratických institucí a jejich participativních procesů, což vede v evropských společnostech k rostoucím obavám. Ukazují, že je třeba nadále hájit naše demokratické systémy a posilovat naše společné evropské hodnoty, jež jsou uvedeny v článku 2 Smlouvy o Evropské unii a v Listině základních práv Evropské unie. Prokázala se rovněž přidaná hodnota Evropské unie při řešení těchto výzev a rizik a při hledání společných řešení;

7. ambice vytvořit Evropský prostor vzdělávání se opírá o řadu klíčových vzdělávacích hodnot a zásad, jako je kvalita, rovnost, spravedlnost, úspěch pro všechny, začleňování, respekt a rozmanitost¹, jež je třeba i nadále posilovat;
8. v této souvislosti se od systémů vzdělávání a odborné přípravy vyžaduje, aby nejenom předvíдалy nové výzvy, přizpůsobovaly se jim a odpovídajícím způsobem na ně reagovaly, ale aby také přispívaly k budoucnosti našich demokratických systémů a EU tím, že budou formovat aktivní, angažované a tvořivé občany, kteří si uvědomují hodnoty, jež sdílejí, a jsou schopni zlepšovat prostředí, v němž žijí. Společný evropský soubor hodnot prosazovaný prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy umožňuje a stimuluje socioekonomické postavení, jemuž se EU v celosvětovém měřítku těší;

BERE NA VĚDOMÍ:

1. Strategii EU pro mládež na období let 2019–2027², v níž se zdůrazňuje potřeba vybavit mladé lidi nezbytnými zdroji, aby se stali aktivními občany a aktéry pozitivních změn inspirovaných hodnotami EU a evropskou identitou³, a dialog EU s mládeží, v němž je zdůrazněna nezbytnost posílení občanských kompetencí mladých lidí a jejich pocitu sounáležitosti se společnostmi a Evropskou unií;
2. Strategii EU pro práva dítěte⁴, v níž se jako jedna z prioritních tematických oblastí stanoví posílení postavení dětí jako aktivních občanů a členů demokratických společností;

¹ Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) (Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1).

² Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027 (Úř. věst. C 456, 18.12.2018, s. 1).

³ V průběhu šestého cyklu strukturovaného dialogu s názvem „Mládež v Evropě: Co bude dál?“ bylo vypracováno jedenáct evropských cílů v oblasti mládeže: „propojit EU s mládeží“, „rovnost všech pohlaví“, „inkluzivní společnosti“, „informace a konstruktivní dialog“, „duševní zdraví a pohoda“, „podpora mladých lidí ve venkovských oblastech“, „kvalitní zaměstnání pro všechny“, „kvalitní učení“, „prostor a účast pro všechny“, „udržitelná zelená Evropa“ a „mládežnické organizace a evropské programy“.

⁴ COM(2021) 142 final.

3. výsledky Konference o budoucnosti Evropy týkající se vzdělávání, v rámci níž občané mimo jiné doporučili rozvíjet „nadčasové vzdělávání a celoživotní učení v Evropě“, zaměřené mimo jiné na „občanské vzdělávání o demokratických procesech, jakož i o hodnotách EU a dějinách Evropy“ a „zaručení minimální úrovně vzdělání v EU, a zejména jejích demokratických procesů, včetně historie evropské integrace a evropského občanství“⁵;
4. usnesení Evropského parlamentu z let 2021 a 2022, v nichž se navrhuje komplexní soubor doporučení pro obnovenou výchovu k evropskému občanství a zdůrazňuje vůle podporovat společnou evropskou identitu mimo jiné prostřednictvím společného akademického programu a důrazně začlenit evropský rozměr do vzdělávání⁶, jakož i společný rámec pro výchovu k občanství s evropským rozměrem, včetně učení se o evropských hodnotách a vypracování společných pedagogických materiálů a přístupů⁷;

⁵ Konference o budoucnosti Evropy – Zpráva o konečném výsledku, květen 2022, návrh plenárního zasedání 46 a 37.

⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2022 o provádění opatření v oblasti výchovy k občanství (2021/2008(INI)) (Úř. věst. C 434, 15.11.2022, s. 31).

⁷ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2021 o Evropském prostoru vzdělávání: sdílený holistický přístup (2020/2243(INI)) (Úř. věst. C 205, 20.5.2022, s. 17).

5. sdělení Komise ze dne 18. listopadu 2022 o pokroku při vytváření Evropského prostoru vzdělávání⁸, v němž se členské státy, další orgány EU a zúčastněné strany vyzývají, aby se věnovaly společným úvahám o závažných výzvách a do budoucna zaměřených opatřeních, jako je „zvýšení úrovně vzdělávání v oblasti evropského občanství“, jakož i strategie Unie rovnosti⁹ přijaté Komisí, v nichž se zdůrazňuje důležitá úloha kvalitního a inkluzivního vzdělávání a odborné přípravy jako faktoru umožňujícího dosáhnout pokroku na cestě k Unii rovnosti pro všechny bez ohledu na pohlaví, rasový nebo etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci;

ZDŮRAŽŇUJE zásadní úlohu vzdělávání a odborné přípravy při utváření budoucnosti Evropy. Opatření spojená se strategickými prioritami stanovenými v usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) zahrnují mimo jiné začlenění evropské perspektivy do vzdělávání a odborné přípravy a zprostředkování účastníkům vzdělávání náhledu na to, co Evropa a Unie znamenají v jejich každodenním životě. To znamená posílení kritického myšlení a podporu občanských, mezikulturních a sociálních kompetencí, vzájemného porozumění a respektu a upevňování demokratických hodnot a základních a lidských práv na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy;

ZDŮRAŽŇUJE, že v souvislosti s přezkumem Evropského prostoru vzdělávání v polovině období Rada ve svém usnesení z května 2023 o Evropském vzdělávacím prostoru: výhled do roku 2025 a na další období¹⁰ uznává, že zvláštní pozornost by měla být věnována zlepšení získávání klíčových kompetencí s cílem umožnit plný osobní, sociální, občanský a profesní rozvoj všech evropských občanů;

⁸ COM(2022) 700 final.

⁹ V letech 2020 a 2021 bylo přijato pět strategií rovnosti za účelem dosažení pokroku směrem k Unii rovnosti: Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (COM(2020) 152 final); Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 (COM(2020) 698 final); akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565 final); strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů na období 2020–2030 (COM(2020) 620 final); a Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (COM(2021) 101 final).

¹⁰ Úř. věst. C 185, 26.5.2023, s. 35.

SOUHLASÍ s tím, že:

1. výchova k demokratickému občanství přispívá k posílení odolnosti Evropy v dobách krizí i rychlých a hlubokých změn a musí mít ústřední místo v politikách v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, neboť jde o vstupní bránu k učení se o společných evropských hodnotách a demokratickém občanství. Jde o obzvláště důležitý aspekt, nejenom v kontextu vzdělávání a odborné přípravy, ale také pro společnost jako celek, která musí být aktivně zapojena. Všichni občané v EU (včetně nově příchozích a osob z přistěhovaleckého prostředí) musí rozvíjet nezbytné kompetence, aby se mohli aktivně a odpovědně zapojit do našich společností;
2. výchova k demokratickému občanství by měla být založena na rozvoji klíčových kompetencí, včetně sociálního, kulturního a emocionálního rozměru, jakož i schopnosti kritického myšlení a uvažování. Měla by být založena na výuce a učení se prostřednictvím demokracie, o demokracii a v zájmu demokracie, a zejména na občanských kompetencích jakožto schopnostech jednat jako odpovědný občan a plně se podílet na občanském a společenském životě¹¹, a to jak off-line, tak online, nejen na místní a vnitrostátní úrovni, ale také na úrovni evropské a mezinárodní. V tomto ohledu by výchova k demokratickému občanství měla být spojena s výchovou ke globálnímu občanství a k udržitelnému rozvoji a s dodržováním lidských práv jakožto základu demokracie, přičemž by v rámci svého evropského rozměru mělo mimo jiné a v souladu s vnitrostátními podmínkami zahrnovat:

¹¹ Jak se uvádí v doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s.1).

- a) porozumění společným evropským hodnotám, na nichž je Unie založena¹²;
 - b) znalost historie evropské integrace, EU, jejích cílů a fungování jejích institucí, aby všichni občané byli schopni uvědomit si její význam a přidanou hodnotu a mohli se aktivně podílet na evropských demokratických procesech;
 - c) osvojení si znalostí, dovedností a postojů, které umožňují praktické a aktivní zapojení do demokratických procesů v EU¹³;
 - d) získání většího povědomí o rozmanitosti a evropské a globální kulturní identitě;
3. je nezbytné podporovat společné evropské hodnoty a demokratické občanství na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání a odborné přípravy a pro všechny věkové kategorie. To obnáší zkoumání nových opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na vnitrostátní a evropské úrovni, jakož i posílení stávajících opatření a rovněž ochotu spolupracovat a případně se dohodnout na společných nástrojích, obsahu, přístupech, definicích a cílech, aby bylo možné reagovat na to, co evropští občané potřebují a očekávají, a nadále přispívat k evropskému projektu a jeho obraně proti vnitřním a vnějším hrozbám;

¹² Jak se uvádí v článku 2 TEU a Listině základních práv Evropské unie.

¹³ Například prostřednictvím evropské občanské iniciativy.

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, aby s náležitým zohledněním institucionální autonomie a akademické svobody a v souladu s vnitrostátními podmínkami a právními předpisy:

1. POSÍLILY prosazování společných evropských hodnot a demokratického občanství coby prostředku k dosažení soudržnosti a inkluze¹⁴ na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání a odborné přípravy (formální, neformální a informální) od raného dětství a v průběhu celého života. Za tímto účelem:
 - a) PODPOROVALY rozvoj výchovy k občanství založené na občanských kompetencích a dalších kompetencích jako součást vnitrostátních politik, strategií a plánů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a ve všech formách, a to zejména v rámci povinné školní docházky a odborného vzdělávání a přípravy, jakož i v rámci dalších veřejných institucí, jako jsou knihovny;
 - b) ZLEPŠILY znalosti a porozumění EU, zejména pokud jde o její historii, symboly, cíle a fungování, včetně jejího propojení s demokratickými procesy členských států, jakož i o hlavní otázky ovlivňující evropský politický život;
 - c) PODPOROVALY posilování pozitivního a inkluzivního pocitu identity a sounáležitosti na místní, regionální, vnitrostátní a unijní úrovni na základě společných evropských hodnot;
 - d) ZVYŠOVALY POVĚDOMÍ o významu formálního, neformálního a informálního kulturního vzdělávání a odborné přípravy pro zprostředkování znalostí o rozmanitosti evropských společností i o jejich společných hodnotách a kulturních odkazech;

¹⁴ Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce (Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 1).

- e) POSILOVALY zásadní vazby mezi vzděláváním o společných evropských hodnotách a demokratickém občanství na jedné straně a vzděláváním zaměřeným na udržitelný rozvoj a digitální občanství na straně druhé, které evropským účastníkům vzdělávání a občanům umožní přizpůsobit se demokratickým, spravedlivým, udržitelným a digitálním společností a aktivně se do nich zapojit, a to prostřednictvím procesu celoživotního učení;
- f) s přihlédnutím k sociálním výzvám, jako jsou digitální bezpečnost a soukromí, kyberšikana, dezinformace, nenávistné verbální projevy a radikalizace, ZVYŠOVALY účinnou mediální gramotnost, zejména v kontextu digitálního prostředí a sociálních sítí, se zvláštním zaměřením na kritické myšlení a etické povědomí, s cílem umožnit lidem činit informovaná rozhodnutí;

2. ZAČLENILY trvalou pozornost věnovanou rovnosti a rozmanitosti do specifického kontextu výuky společných evropských hodnot a demokratického občanství. V této souvislosti:

- a) VYBUDOVALY kulturu začleňování zahrnující mechanismy pro odhalování možné dynamiky vyloučení, diskriminace a násilí na základě původu, příslušnosti k menšinám, zdravotního postižení, pohlaví, sexuální orientace nebo jiných osobních či sociálních podmínek a pro přijímání opatření proti nim;
- b) PODPOROVALY opatření zaměřená na nově příchozí do EU s cílem usnadnit jim získávání občanských kompetencí, a to s ohledem na jejich kulturní rámce původu, a v souladu s vnitrostátními podmínkami VYBÍZELY k vypracování vzdělávacích a školicích materiálů, projektů a procesů založených na mezikulturním přístupu;

3. **PODPOROVALY** vysoce kvalitní, inovativní, participativní a inkluzivní vzdělávací pokyny, obsah, metodiky a opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy přizpůsobené kontextu Evropské unie a specifickým charakteristikám různých systémů vzdělávání a odborné přípravy, které usnadňují rozvoj občanských kompetencí, osvojování si společných evropských hodnot a učení o EU. V souladu s tím a v případě potřeby:
- a) **UZNALY**, že spolupráce s mezinárodními organizacemi může pomoci posílit rozvoj občanských kompetencí a osvojování si společných evropských hodnot. Zejména pokud jde o Radu Evropy, **LÉPE VYUŽÍVALY** Chartu o výchově k demokratickému občanství a lidským právům a referenční rámec kompetencí pro demokratickou kulturu v kontextu EU. **ZOHLEDNILY** své iniciativy a nástroje na podporu demokracie a lidských práv a na upevnění znalostí o našich společných evropských dějinách a povědomí o naší jednotě v multikulturním rozměru evropských společností¹⁵;
 - b) **PODPOROVALY** spolupráci prostřednictvím výměny osvědčených postupů mezi vzdělávacími institucemi a institucemi odborné přípravy a všemi příslušnými aktéry v oblasti vzdělávání na úrovni EU, pokud jde o vyvíjení, provádění a hodnocení vzdělávacích programů. **ZVÁŽILY MOŽNOSTI** spolupráce v oblasti společného obsahu a přístupů;
 - c) **ZAČLEŇOVALY** různé účastníky vzdělávání, vytvářely snadno čitelné materiály s globální dostupností a přizpůsobovaly formáty a obsah různým skupinám;

¹⁵ V tomto ohledu lze zohlednit konsolidované iniciativy, jako je Evropské středisko pro moderní jazyky nebo novější iniciativy, jako je Středisko pro sledování výuky historie v Evropě.

- d) **PODPOROVALY** dobrovolnickou činnost a činnosti v oblasti neformálního a informálního vzdělávání a odborné přípravy při rozvoji kompetencí souvisejících s prosazováním společných hodnot, solidarity, sociálního závazku a demokratického občanství. **PODPOROVALY** uznávání a aktualizaci těchto formativních zkušeností, například prostřednictvím mikrocertifikátů;
 - e) **USNADŇOVALY** digitální přístup a **PODPOROVALY** vytváření informativního, vzdělávacího a komunikačního obsahu souvisejícího s demokratickým občanstvím a společnými evropskými hodnotami ve formátech přizpůsobených novým kanálům informační a komunikační společnosti;
4. **PODPOROVALY** instituce zajišťující vzdělávání a odbornou přípravu při vytváření vhodného prostředí, které bude poskytovat příležitosti k procvičování se v otázkách občanství a demokratické účasti a učení se prostřednictvím praxe. Za tímto účelem:
- a) **ODSTRANILY** všechny druhy diskriminace a segregace ve vzdělávacím prostředí, aby bylo bezpečným a inkluzivním prostorem bez násilí jakékoliv povahy a bylo v souladu s hodnotami pluralismu, tolerance, respektu, spravedlnosti, solidarity, rovnosti a genderové rovnosti;
 - b) **PROSAZOVALY** právo dětí a mladých lidí být vyslyšeni a plně se podílet na společenském, vzdělávacím, kulturním, uměleckém a rekreačním životě svého prostředí s cílem usnadnit postupné učení se aktivnímu občanství;

- c) **PODPOROVALY** zapojení účastníků vzdělávání, učitelů, školitelů, pedagogů, vedoucích pracovníků institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, rodičů, rodin a pečovatelů v participativních orgánech, ať už formálních či neformálních, a spolupráci a výměnu mezi nimi;
- d) **DÁLE PROSAZOVALY** spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi, školami, středisky odborné přípravy, mládežnickými organizacemi, kulturními institucemi a celou komunitou jakožto synergie mezi formálním, neformálním a informálním vzděláváním a odbornou přípravou s přístupem zaměřeným na školu jako celek, aby se všichni jejich členové¹⁶ aktivně a společně podíleli a přispívali k vytváření pozitivního, bezpečného a důvěryhodného prostoru, který podporuje dobré životní podmínky účastníků vzdělávání, učitelů a pedagogů;
- e) **POSKYTOVALY** odpovídající podporu a zdroje učitelům, školitelům, pedagogům, vedoucím pracovníkům institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, rodičům, rodinám a pečovatelům v jejich klíčové úloze pomáhat účastníkům vzdělávání rozvíjet kompetence pro společenský a občanský život a pro uplatňování demokratického občanství;
- f) **PODPOROVALY** získávání kompetencí souvisejících se společnými evropskými hodnotami a demokratickým občanstvím v rámci počáteční odborné přípravy, zaškolení a dalšího profesního rozvoje vedoucích pracovníků institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, učitelů a školitelů na všech úrovních. **POSÍLILY** hodnotu těchto formativních zkušeností v přístupu k učitelskému povolání a jeho rozvoji;

¹⁶ To zahrnuje i vedoucí pracovníky institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, učitele, školitele a dalších pedagogické pracovníky, žáky, studenty, rodiče, rodiny, zákonné zástupce a pečovatele, jakož i další zúčastněné strany: služby pro mládež, pracovníky s mládeží, místní orgány, nevládní organizace, podniky, odbory, dobrovolníky atd.

- g) **PODPOROVALY** demokratizaci institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, které by se měly stát vzorem pro budování hodnot občanství a podporovat správu a účast v jejich organizačních a řídicích procesech na základě společných evropských hodnot;
5. **PODPOROVALY** účast institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu, učitelů, pedagogických pracovníků a vedoucích pracovníků na stávajících nástrojích, programech a iniciativách na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni, které upřednostňují a posilují výuku a prosazování společných evropských hodnot, demokratického občanství, občanské angažovanosti, znalosti Unie a jejího fungování a aktivní účast na demokratických procesech. Rovněž **PODPOROVALY** v těchto oblastech větší zviditelnění a šíření, jakož i inovace a výměnu osvědčených postupů;

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY A KOMISI, aby v rámci svých příslušných pravomocí:

1. **PŘIKLÁDALY VĚTŠÍ VÝZNAM** vzdělávání o společných evropských hodnotách a podpoře demokratického občanství v rámci agendy politiky vzdělávání a odborné přípravy. Za tímto účelem:
- a) **ZVÁŽILY**, zda **ZAHRNOU** tento typ vzdělávání jakožto posílený a viditelnější rozměr do návrhů týkajících se dalšího rozvoje Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 a druhého cyklu (2026–2030) strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030);

- b) DÁLE PODPOROVAT šíření a výměnu osvědčených postupů, činností vzájemného učení a informací o opatřeních, která podporují rozvoj společných hodnot, pocit sounáležitosti s EU a občanské kompetence a zlepšují kvalitu výchovy k občanství ve všech členských státech, a to i prostřednictvím využívání digitálních technologií. Neustále POSILOVAT vytváření sítí, spolupráci a výzkum s cílem získat co nejlepší důkazy a informace a sdílet osvědčené vzdělávací postupy v této oblasti;
 - c) POSILOVAT součinnost a koordinaci mezi politikami v oblastech souvisejících se společnými hodnotami a demokratickým občanstvím, zejména těmi, které jsou zaměřeny na děti a mladé lidi, s cílem zvýšit jejich systémový dopad;
 - d) ZDŮRAŽŇOVAT význam uznávání vnitrostátních a nadnárodních zkušeností, vzdělávacích projektů a projektů odborné přípravy a inspirativních poznatků týkajících se společných evropských hodnot, demokratického občanství a znalostí o Evropské unii a jejích demokratických procesech, například prostřednictvím značek, odznaků a dalších příslušných iniciativ;
 - e) PODPOROVAT pořádání společných a symbolických oslav, soutěží, simulací a iniciativ jako způsob, jak zažít demokracii a přiblížit realitu Evropské unie vzdělávací komunitě¹⁷, a to jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni;
2. PODPOROVAT vzdělávání k digitálnímu občanství a PROSAZOVAT digitální transformaci ve vzdělávání a odborné přípravě založenou na hodnotách prostřednictvím rozvoje přístupů zaměřených na lidská práva a digitální humanismus¹⁸;

¹⁷ Například akce simulovaných jednání pro žáky a studenty pořádané orgány EU, včetně Rady (ConSIMium) a Evropského parlamentu (program „Euroscola“ a „Vyslanci do škol“ Evropského parlamentu), nebo jiné iniciativy ve spolupráci s členskými státy (program „Back to School“).

¹⁸ Digitální humanismus nabízí přístup k digitalizaci a regulaci průlomových technologií, jako je umělá inteligence, který je zaměřený na člověka a zajišťuje, aby v rámci automatizovaných rozhodovacích systémů zůstal klíčovým lidský faktor.

3. **PODPOROVALY** interakci a porozumění mezi všemi evropskými občany. Za tímto účelem:
- a) **PODPOROVALY** mobilitu, twinning a nadnárodní spolupráci v rámci celé evropské vzdělávací komunity – žáků, studentů, stážistů, učitelů, pedagogických pracovníků, dobrovolníků a vedoucích pracovníků – na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy. **ZDŮRAŽŇOVALY** potenciál mobility a výměn v rámci vzdělávání v oblasti mezikulturního dialogu, aktivního občanství, podpory společných hodnot a rozvoje pocitu sounáležitosti s Evropskou unií, jakož i při posilování evropského rozměru vzdělávání a intenzivnějšího a přímějšího zažívání evropanství;
 - b) **POSILOVALY** ve vhodných případech studium a znalost jazyků (včetně regionálních a menšinových jazyků) a kultur členských států ve formálním, neformálním a informálním prostředí¹⁹ s cílem podpořit porozumění a jednotu všech Evropanů v jejich různých identitách, jakož i rozvoj občanských kompetencí;
4. **POSILOVALY** a **PROHLUBOVALY** evropskou a mezinárodní spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na základě našich společných evropských hodnot a klíčových hodnot a zásad v oblasti vzdělávání, které definují evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy. Za tímto účelem:

¹⁹ Za tímto účelem je třeba i nadále podporovat používání společného evropského referenčního rámce pro jazyky: učení, výuka, hodnocení.

- a) na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy ve vhodných případech ČERPALLY INSPIRACI z vývoje evropské integrace v rámci Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a evropské strategie, která za účelem prohloubení spolupráce a pokroku při vytváření Evropského prostoru vzdělávání založeného na našich společných evropských hodnotách posiluje postavení vysokoškolských institucí²⁰, jako jsou aliance Evropských univerzit nebo střediska excelence odborného vzdělávání v rámci odvětví odborného vzdělávání a přípravy;
- b) NADÁLE SPOLUPRACOVALY s cílem dále rozvíjet přísnější systémy zajišťování kvality za účelem posílení společných norem kvality, transparentnosti, uznávání a mobility v rámci Evropského prostoru vzdělávání a Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, jakož i s cílem přispět k soudržnější Evropě;
- c) NADÁLE postupně ROZŠÍŘOVALY a POSILOVALY tuto spolupráci založenou na hodnotách, nejen pokud jde o uchazeče o partnerství, ale také o třetí země, zejména země evropského sousedství, s cílem podporovat vazby a posilovat systémy vzdělávání, odborné přípravy a výzkumu po celém světě. To vše přispěje k posílení znalostí o Evropské unii, podpoří společné hodnoty Unie a jejích členských států, usnadní mezinárodní politický dialog a evropskou diplomacii a podpoří rozvoj demokratického občanství;

²⁰ Závěry Rady o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy, Úř. věst. C 167, 21.4.2022, s. 9.

VYZÝVÁ KOMISI, aby v souladu se Smlouvami a s náležitým zohledněním subsidiarity a vnitrostátní situace:

1. PŘIKLÁDALA VĚTŠÍ VÝZNAM výchově k občanství a více zdůrazňovala a zviditelňovala přínos odvětví vzdělávání a odborné přípravy pro evropské iniciativy a strategie související s posilováním společných evropských hodnot, demokratického občanství a znalostí o EU;
2. ve spolupráci s členskými státy POSILOVALA vzdělávání k demokratickému občanství v pracovních skupinách strategického rámce Evropského prostoru vzdělávání, a zejména v Pracovní skupině pro rovnost a hodnoty ve vzdělávání a odborné přípravě, a považovala toto vzdělávání za PRIORITU;
3. ZAČLENILA vzdělávání k demokratickému občanství a společné evropské hodnoty do stávajících procesů monitorování systémů a politik vzdělávání a odborné přípravy, aby se zabránilo další administrativní zátěži pro členské státy. Za tímto účelem:
 - a) s přihlédnutím ke srovnatelným mezinárodním zdrojům údajů, které jsou nebo budou k dispozici, VYUŽILA odborné znalosti stálé skupiny pro ukazatele a měřítka, aby ANALYZOVALA možnost vypracování lepšího přístupu ke kvantitativním a kvalitativním ukazatelům v oblasti občanských kompetencí v EU, a to jak pro ukazatele, které jsou již k dispozici, tak pro ukazatele, které jsou vyvíjeny;
 - b) ZAHRNULA monitorování rozvoje občanských kompetencí do nadcházejících vydání Monitoru vzdělávání a odborné přípravy jako jednu z klíčových kompetencí vnitrostátních systémů vzdělávání a odborné přípravy, pokud jsou k dispozici nové údaje a další důkazy, spolu s aktuálními informacemi o vnitrostátních politických opatřeních;

4. PŘÍSPÍVALA ke zvyšování znalostí a podpoře členských států v tom, aby měly k dispozici klíčové údaje a nástroje k vyvození a pochopení získaných poznatků a zlepšení svých vzdělávacích postupů, a zároveň zabránila další administrativní zátěži pro členské státy, které by se mohly pro účast na plánovaných iniciativách rozhodnout na dobrovolném základě.

Za tímto účelem:

- a) pravidelně VYPRACOVALA další komparativní a fakticky podložené studie a zprávy a prováděla další výzkum s cílem prohloubit znalosti o tom, co se v systémech vzdělávání a odborné přípravy provádí za účelem rozvoje občanských kompetencí a jejich účinků na výsledky učení, podporu společných evropských hodnot, demokratické občanství a znalosti o EU²¹. Z tohoto důvodu a mimo jiné:
- SESTAVILA přehled iniciativ a osvědčených postupů, které členské státy uplatňují u všech těchto témat, s cílem získat komplexnější přehled;
 - VYPRACOVALA novou zprávu Eurydice o občanské výchově a výchově k občanství v evropských institucích zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu;
 - PROSAZOVALA specifické studie a průzkumy na evropské úrovni s cílem vyhodnotit stupeň znalostí o EU a jejím fungování, pocit sounáležitosti, aktivní účast a znalost práv a povinností, které s sebou nese evropské občanství, a propojit vzdělávání a odbornou přípravu mimo jiné s oblastí mládeže, kultury a spravedlnosti;

²¹ Nejnovější mezinárodní studie o občanské výchově a výchově k občanství z roku 2016, kterou vypracovala Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků v oblasti vzdělávání, a nejnovější zpráva Eurydice zveřejněná Komisí z roku 2017 o občanské výchově v evropských školách.

- b) v návaznosti na výsledky práce Pracovní skupiny pro rovnost a hodnoty ve vzdělávání a odborné přípravě ve spolupráci s Radou Evropy a s využitím jejího referenčního rámce kompetencí pro demokratickou kulturu jakožto základu ZVÁŽILA možnost VYPRACOVAT zvláštní doplňkový rámec kompetencí pro výchovu k aktivnímu a demokratickému občanství pro účastníky vzdělávání a pedagogy přizpůsobený kontextu EU, což by rovněž umožnilo posuzovat kompetence podobně jako v jiných stávajících rámcích EU²² a usilovat o součinnost s nimi;
- c) VYPRACOVALA pokyny týkající se metodiky, obsahu a vzdělávání učitelů, které by zlepšily nabídku a kvalitu výchovy k demokratickému občanství ve všech členských státech a které by sloužily jako reference pro tvůrce politik;
- d) PROSAZOVALA rozvoj zvláštních vzdělávacích modulů pro učitele, školitele a vedoucí představitele, jakož i pro tvůrce politik týkajících se demokratického občanství v EU, které budou založeny na společných evropských hodnotách, demokratickém občanství, kompetencích v oblasti občanství EU, a dalších souvisejících klíčových kompetencích, zejména prostřednictvím příslušných programů EU²³ a on-line platform, jako je Evropská platforma pro školní vzdělávání (ESEP), jakožto dobrovolnou možnost, kterou mohou členské státy využít;

²² Například GreenComp, DigComp, LifeComp a EntreComp.

²³ Například prostřednictvím programu Erasmus+ a iniciativ, jako jsou pedagogické akademie Erasmus+.

5. pokud jde o program Erasmus+²⁴, POSKYTLA DALŠÍ IMPULS čtvrté ze zastřešujících priorit provádění programu, již je „účast na demokratickém životě, společné hodnoty a občanská angažovanost“, jakož i znalostem o EU a mobilitě. Za tímto účelem:
- a) při provádění těchto opatření ZDŮRAŽŇOVALA, že je třeba se dozvídat více o EU, jejích cílech, demokratických procesech a fungování a o přidané hodnotě, kterou představuje. Za tímto účelem a mimo jiné ZVÁŽILA ZAČLENĚNÍ nástrojů k zajištění lepší znalosti EU a společných evropských hodnot, jako je vzdělávací modul uzpůsobený věku a profilu účastníka, a to před zahájením vzdělávací mobility nebo partnerství pro spolupráci nebo souběžně s nimi. Náležitou pozornost je třeba věnovat tomu, aby se zabránilo vytváření překážek v přístupu k programu;
 - b) ZDŮRAŽŇOVALA výchovu k občanství a společné evropské hodnoty ve vzdělávacích modulech a vzdělávacích příležitostech nabízených v rámci iniciativy „pedagogické akademie Erasmus+“;
 - c) POKRAČOVALA VE ZLEPŠOVÁNÍ koordinace, viditelnosti a šíření všech iniciativ na úrovni EU přispívajících k posílení společných evropských hodnot a demokratického občanství EU a k vytváření skutečných interaktivních sítí se schopností zapojit komunitu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy do společného budování EU, jako jsou eTwinning a Evropská platforma pro školní vzdělávání, elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE), akce programu Jean Monnet, aliance evropských univerzit nebo centra excelence odborného vzdělávání;

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/817 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Erasmus+: program Unie pro vzdělávání a odbornou přípravu, pro mládež a pro sport a zrušuje nařízení (EU) č. 1288/2013 (Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 1).

- d) POKRAČOVALA V ODSTRAŇOVÁNÍ byrokratických překážek
a USNADŇOVALA účast v programu s přihlédnutím ke specifickým podmínkám
malých institucí a institucí ve venkovských, odlehlých, okrajových a méně rozvinutých
oblastech a nejvzdálenějších regionech nebo znevýhodněných prostředích;
- e) DÁLE PROPOJOVALA akce programu s dalšími iniciativami v rámci programu
Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV)²⁵ nebo programu Evropský sbor solidarity²⁶.
-

²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/692 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí program Občané, rovnost, práva a hodnoty a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1381/2013 a nařízení Rady (EU) č. 390/2014 (Úř. věst. L 156, 5.5.2021, s. 1).

²⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/888 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Evropský sbor solidarity a zrušují nařízení (EU) 2018/1475 a (EU) č. 375/2014 (Úř. věst. L 202, 8.6.2021, s. 32).

Politická východiska

Rada Evropské unie

1. Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1).
2. Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce (Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 1).
3. Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře demokratické informovanosti a demokratické angažovanosti mladých lidí v Evropě (Úř. věst. C 415, 1.12.2020, s. 16).
4. Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) (Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1).
5. Závěry Rady o rovnosti a inkluzi ve vzdělávání a odborné přípravě s cílem podpořit úspěch ve vzdělávání pro všechny (Úř. věst. C 221, 10.6.2021, s. 3).
6. Doporučení Rady ze dne 5. dubna 2022 o zefektivnění spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání (Úř. věst. C 160, 13.4.2022, s. 1).
7. Závěry Rady o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy (Úř. věst. C 167, 21.4.2022, s. 9).
8. Závěry Rady o dovednostech a kompetencích pro ekologickou transformaci (Úř. věst. C 95, 14.3.2023, s. 3).
9. Usnesení Rady o Evropském vzdělávacím prostoru: výhled do roku 2025 a na další období (Úř. věst. C 185, 26.5.2023, s. 35).

Ministerská prohlášení

10. Prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání (Paříž 17. března 2015).

Evropská komise

11. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Posílení evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury: příspěvek Evropské komise k setkání vrcholných představitelů 17. listopadu 2017 v Göteborgu (COM(2017) 673 final).
12. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 (COM(2020) 625 final).
13. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o pokroku při vytváření Evropského prostoru vzdělávání (COM(2022) 700 final).

Evropský parlament

14. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2021 o Evropském prostoru vzdělávání: sdílený holistický přístup (2020/2243(INI)) (Úř. věst. C 205, 20.5.2022, s. 17).
15. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2022 o provádění opatření v oblasti výchovy k občanství (2021/2008(INI)) (Úř. věst. C 434, 15.11.2022, s. 31).
